

Løjt Feriecenter

Fællesområder
Beplantninger og naturindhold
Referat fra besigtigelse 4. oktober 2016

moos+looft, landskabsarkitekter MDL
Haderslevvej 36, 6000 Kolding
telefon: 29 40 36 10

Indledning

Den 4. oktober 2016 blev der afholdt en besigtigelse af områdets fællesarealer med deltagelse af bestyrelsesmedlemmer og landskabsarkitekt Henning Looft (HL) fra moos+looft landskabsarkitekter i Kolding.

Formålet var dels at præsentere området for HL, der ikke tidligere har været engageret i området, og at drøfte både konkrete og mere langsigtede tiltag i fællesområderne. Herudover blev driftsforhold drøftet, da driften er afgørende både for det udtryk der opleves og for det udtryk der kan forventes på langt sigt.

I nedenstående referat og anbefalinger er der ikke taget afsæt i en landskabsplan for området, da en sådan ikke findes, men alene i, hvilke driftsmæssige indsatser der kunne være relevante for at forbedre forholdene.

Baggrund

Ferieområdet er etableret i starten af 1970'erne i et dramatisk terræn orienteret mod Lillebælt og med muligheder både for strandliv og oplevelse af natur og landskab. På nedenstående luffoto ses nyopført del af feriecenteret, beliggende som en hestesko højt i terrænet, orienteret mod Lillebælt og lavtliggende enge.

Luffoto 1975 med 1-meter højdekurver (Åbenrå Kommune, Netgis)

Før byggeri af feriecenteret var området dyrket som landbrug og kun et mindre engområde lå hen, tilsyneladende med spredt krat. Søerne er af nyere dato, den vestlige dam fra 1960'erne, formentlig udgravet som reservoir for trykvand fra skråningerne, den østlige sø fra ca. 1990 og udgravet. Der er således ikke tale om gammel natur, men alligevel et storslået landskab, orienteret mod Lillebælt.

Siden det oprindelige byggeri er der kommet flere enklaver af sommerhuse og rækkehuse til, ligesom plantningerne er vokset godt til. De ældste plantninger, som f.eks. mod campingpladsen, er således op mod 40-45 år gamle.

På besigtigelsen blev udvalgte plantninger beset og drøftet. I det følgende refereres fra besigtigelsen og der gives forslag til indsatser i de områder der blev beset og som også vurderes at være mest påtrængende med beslutninger og indsatser.

I gennemgangen af de enkelte områder refereres til nedenstående inddeling i områder:

Lufffoto 2015. Indtegnede områder. (Åbenrå Kommune, Netgis)

Randplantninger mod nord (A1 - A3)

Bøgelunden A1 omfatter parkering og en tidligere busvendeplads, der måske ønskes omdannet til parkering.

Træerne er høje, skyggefulde og visuelt ret påtrængende for de nærtliggende huse. Der er for nylig fjernet en del træer, med det resultat, at brombær og anden opvækst har bredt sig meget.

Plantningen har aldrig været udtyndet og har derfor opnået karakter af stangskov, med høje, tynde træer. Det vurderes at plantningen ikke er stabil i forhold til storm og at stabilitet næppe kan skabes ved hugst.

Stangskov af bøg, uden bryn. Brombær dominerer kanten. 4. okt. 2016

Plantningen er vigtig som strukturgivende element og til læ, men formår ikke at løse opgaven. Det er min vurdering, at der ved husene er skygge fra lidt efter middag og resten af dagen, herunder om aftenen. I det lys er bøg og ask ikke gode valg.

Hele plantningens fremtid skal overvejes og indsatsen bør ske i lyset heraf.

Mit forslag er, at der startes en foryngelse af beplantningen, herunder at vendepladsens fremtid afklares. Foryngelse kan ske ved rydning, bevarelse af enkelte træer som skærme og en kombination af plantning og udvælgelse af opvækst.

Nye bryn kan fastlægge plantningens udstrækning, så der vedvarende kommer lys til husene.

Hegnet mod campingpladsen, A2, er som A1 præget af bøg der danner stangskov, dog med et indhold af eg, fuglekirsebær, ahorn mm.

Hegnet er tænkt som en grøn afgrænsning mod campingpladsen, både visuelt og fysisk.

Udviklingen har været den samme som i A1 og selvom der vokser fuglekirsebær som en slags bryn, er plantningen meget åben og kan ikke lukke mod campingpladsen. Den er vokset fra sin funktion.

Mit forslag er som i A1 at nytænke plantningen, hvor bøgene afvikles til fordel for en blandingskultur både med træer og busklag så der bliver en afgrænsende virkning, stort naturindhold og tæthed i de nederste lag, så man ikke kan kigge igennem.

Plantningen på skåningen, A3, blev ikke drøftet nærmere. For at sikre både tilgængelighed og stabilitet bør der lejlighedsvist tyndes efter princippet "lidt, men tit", f.eks. ved at der hvert eller hvert andet år tyndes 3-5 % af bestanden, ikke mere. Det princip er i øvrigt velegnet de fleste steder.

Naturområdet (B)

Området er under hastig tilgroning som vil medføre en total lukkethed og på et tidspunkt formentlig også tilgroning af sø og dam. Plankebroen, der giver adgang, er en stor berigelse og giver mulighed for at opleve området indefra.

Tilgroningen har medført, at kontakten mellem feriecenterets centrale dele og Lillebælt er blevet stærkt begrænset.

Store dele af området er beskyttet efter Naturbeskyttelsesloven som sø, mose eller eng. Det er naturtyper der er indholdsrigge og værd at værne om, men tilgroningen er en trussel og arealerne kan vokse sig væk fra tilstandene. Med tætte krat af pil, birk og lignende bliver naturindholdet meget begrænset.

Mit forslag er at kortlægge hvad naturindholdet er eller kan være og derefter og derudfra fastlægge driften.

Stedvist bør bevoksningerne ryddes eller udtyndes for at sikre både lys til naturen og kig til Lillebælt. En driftsform der kunne være meget hensigtsmæssig i visse dele er hegning og udsætning af får.

Ellesump med rødæl. Træernes løv dæmper opvækst, men tillader noget lys at trænge igennem til bundvegetationen. 4. okt. 2016

Rydninger kan bedst ske enten når vandstanden er meget lav om sommeren eller når frost gør det muligt at færdes sikkert.

Det er min umiddelbare vurdering, at området kan udvikle sig til et stort aktiv, både for beboere og for områdets mange gæster, herunder gæster fra lokalområdet. Det bør undersøges om udviklingen kan ske i samarbejde med kommune, med naturorganisationer eller med fonde, der kunne tænkes at gå aktivt og økonomisk ind i områdets udvikling.

Kystskrånningen i den nordlige del (S)

Opvækst af træer og utilgængeligt krat, bl.a. med brombær danner en barriere mellem feriecenterets centrale landskaber og kysten. Bevoksningerne er lejlighedsvist skåret ned, men har godt fat og vokser sig hurtigt tætte. Ahorn dominerer men stedvist vokser små grupper af hvidtjørn, der med den lette vækst passer godt til stedet, både tæt på og på afstand.

Opvækst på kystskråningen danner barriere. 4. okt. 2016

Jeg vil foreslå at en stor del af opvæksten ryddes, herunder alle træer og at skråningen søges fastholdt som en åben kystskråning med lavt plantedække og med de karakterfulde hvidtjørn til at give landskabsbilledet perspektiv. Herved genskabes også noget af det karakteristiske fra bebyggelsens start, hvor der var frit kig over vandet.

Nordskråning mellem rækkehusene (O)

Efter byggeri af de øvre rækkehuse er skråningen blevet utilgængelig og er under tilgroning med krat og træagtig bevoksning. Bevoksningen er for nylig skåret tilbage, men virkningen bliver voldsom genvækst.

Vækst på skråningen betyder, at der ikke kommer sol på de sydvendte terrasser ved de nedre rækkehuse.

At skære ned årligt er en krævende opgave og meget dyr.

Opvækst på skråningen skjuler terrasser 11-12 meter længere nede, men hindrer også solen i at nå ned. 4. okt. 2016

Et forslag kunne være at hegne hele skråningen og udsætte får til at afgræse opvækst og at omdanne skråningen til et overdrev. I starten skal fårene have hjælp af maskiner for at det kan lykkes.

De øvre rækkehuse er meget tæt på skråningen og vil få frit kig ned til de nedre. Spredte grupper af hvidtjørn øverst oppe, men i nogen afstand fra husene kunne dæmpe kiggene ned.

Med får både på skråningen og i naturområdet er det afgræssede areal så stort, at det formentligt vil være attraktivt for en fåreavler. Det er ofte hegningen der er den afgørende omkostning, men det bør undersøges, om den store offentlige udnyttelse og den rige natur kan betyde, at fonde eller andre vil indgå i et projekt.

Alternativet til afgræsning er maskinel nedhugst eller manuel nedhugst. Begge dele er muligt, men vil være dyre og skal foretages hvert år. Samtidigt bør alt nedskåret slæbes væk for at undgå næringstilførsel.

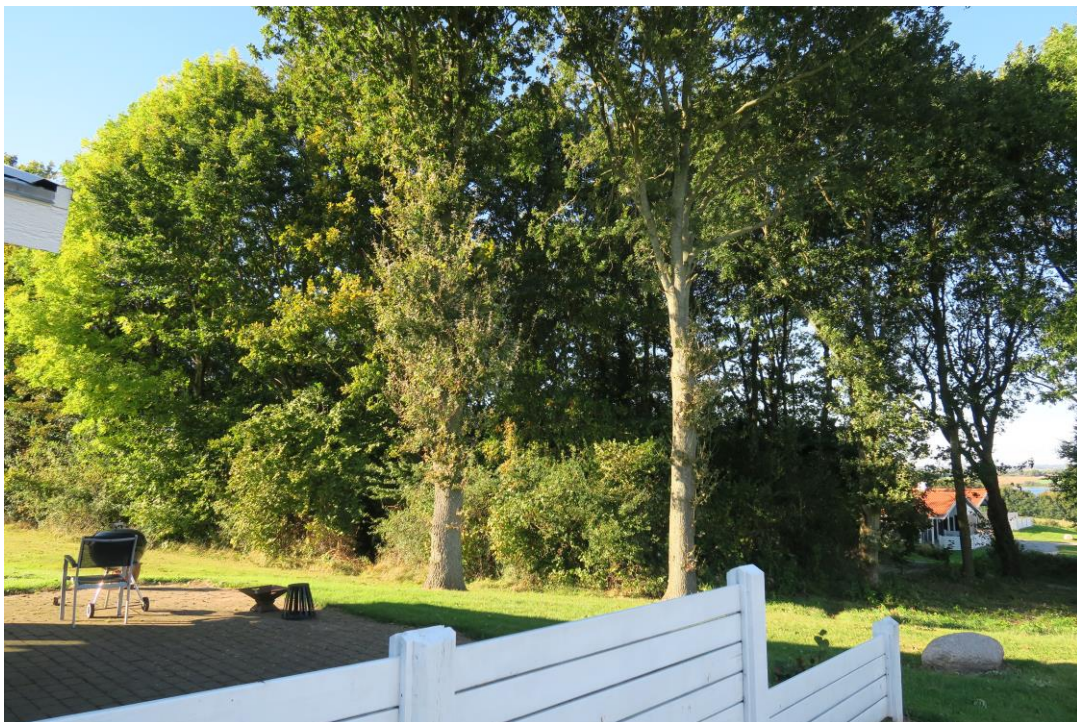
De sydlige enklaver, huse i egelund (E)

Alle enklaver med fritliggende huse har nogenlunde samme karakter med huse på græssletter omkring en adgangsvej. Egetræer danner - eller skulle danne - en egelund. En idé og et motiv der er godt tænkt for stedet, men som desværre ikke fungerer.

De fleste egetræer er plantet samtidig med byggeri og efterfølgende er der suppleret, hvor der har været behov, enten som efterplantning eller som nye elementer.

Det er oplyst, at der under de senere års storme er væltet flere store træer, en oplysning der bekymrer.

En stor del af træerne er stammet op for at skaffe lys og udkig. Opstamningerne er meget høje i forhold til træernes samlede højde og en stor del træer står med lang stamme og lille, højtsiddende, krone. Træerne mistrives og reagerer ved at sætte vandris op ad stammen. Jeg anbefaler at risene fjernes årligt, om muligt gerne i juni - juli, hvor de kan nippes af. De tykke må klippes.

Egetræer på enklavernes ydersider gror bedre end indenfor. Kan aflæses af stammetykkelser, højder og kronens størrelse. På foto ses stammer med stor mængde vandris på ellers kraftige stammer. 4. okt. 2016

Egetræer bliver gamle og kan være i vækst i flere 100 år. Uden at have talt op synes jeg egetræerne i og ved enklaverne fordeler sig i to nogenlunde lige store grupper:

En gruppe er små træer der mistrives og er meget uharmoniske i væksten. Når de er stammet op udgøres en væsentlig del af bladmassen af vanris på stammen. Der er ingen udsigt til at træerne vil ændre vækst. De vil forblive små og hensygnende. En del af årsagen findes måske i jordforholdene, der måske er præget af traktose, jord der er kørt fast af maskiner. Træer der vælter kan indikere dette.

Denne gruppe træer er ret statiske i størrelse og generer måske ikke med skygge, men herlighedsværdien er meget begrænset og på sigt vil de formentlig stagnere helt i vækst og forfald vil begynde. Det sidste underbygges af et meget stort antal nedfaldne kviste på græsset.

Den anden gruppe udgøres af træer der trives nogenlunde, har fået en kraftig stamme, en god, bred og mere harmonisk krone. Opstamninger og vanris skæmmer noget, men ved at rykke vanris af i sommertiden vil træernes udtryk blive kønnere.

Det er i denne gruppe træer der ofte efterspørges handlinger, der kan skaffe mere lys. Selvom eg er et lyst træ, hvor der kommer noget lys gennem kronen, er det måske forståeligt at der ofte kommer ønsker om opstamning eller fældning. Disse eg er ikke gamle og det må forventes at de bliver både højere og bredere.

Et sidste forhold er de mange ret nyplantede eg af typen allétræer, altså opstammede træer med en mindre krone. Disse er plantet som supplement, men de er meget vanskelige at få i vækst, bl.a. fordi de konkurrerer med græsset om vand og har en lille rod i forhold til kronen. Jeg ville have foretrukket at der var plantet mindre planter, skovplanter 50-60 cm høje, som får en god tilvækst ret hurtigt.

Min umiddelbare vurdering er, at træerne, hvis de trives, bliver for store og skyggegivende eller, hvis de mistrives, bliver uden æstetisk værdi og med ret store omkostninger til udbedringer, afklip af vanris mm. Forholdet bør drøftes og undersøges mere indgående og en plan for områderne bør have et langsigtet perspektiv.

Overvejelser om fremtiden

Feriecenterets samlede område er løseligt anslået til 20 – 25 ha, et anseeligt område.

For at forvalte så stort et område, udnytte ressourcer optimalt og udføre en hensigtsmæssig drift vil vi foreslå at der tilvejebringes en plan, der fastlægger mål og hensigter og som de daglige beslutninger kan træffes ud fra.

Med to foreninger, mange ejere og endnu flere lejere er der selvsagt mange meninger, idéer og forventninger. Det kan derfor lette bestyrelsens arbejde betydeligt hvis der foreligger en samlet plan, herunder en driftsplan, som der både kan arbejdes ud fra og budgetlægges ud fra.

En sådan plan skal have et langt sigte, lidt som en driftsplan for en skov, hvor tidshorizonten følger træers og plantningers udviklingstrin. Da området indeholder store plantninger, mange træer og specielle naturområder er et 40-60 årigt sigte relevant.

Ovenstående konkrete forslag til indsatser er alene foreslået ud fra nogle idéer om hvad der her og nu kunne være hensigtsmæssigt mere end hvad der skal til for at opnå noget bestemt.

/HL